

נוסף אליהם - ובעל השפעה רבה על הבדואים - היה האמיר אל פעור שמשכנו בגולן. אדמות משלו היו לו בכפר חסאס.¹² עוד נספר עליהם בהמשך סיפורנו. עם הקמת המדינה הועברו הבדואים מהחולה לשני ישובים: האחד ליד מגדל והשני ליד צפת.

בין הכפרים (להבדיל מהבדואים) בסביבת מטולה, כפרים נוצריים וכפרים מוסלמים-שיעים שנקראו מתואלים, היו גם כפרים מעורבים, נוצרים ומוסלמים בכפר אחד.

מסעדה ומגידל שמס ישובים דרוזים עד היום, ובסביבות קונייטרה כפרי הצירקסים.

נבטיה - עיר הנפה - היתה המרכז הדתי של המוסלמים השיעים באיזור. היה בנבטיה יום שוק קבוע אחת לשבוע. היה זה השוק הגדול בסביבה - אפשר היה להשיג בשוק הזה כל דבר נחוץ: כלי עבודה, נפות, מחרשות ערביות, קילשוני עץ לזרייה, תבואות, בהמות.

השוק היה בשטח הגורן, שטח מיושר מחוץ לעיירה שהיתה בנויה על רכס גבעה. היינו רוכבים לשם לצרכים שונים, בעיקר לרכישת כלי עבודה.

פעם בשנה היו עורכים בנבטיה חג, יום שני הקדושים של השיעים, עלי וחסיין. יום אחד הגעתי לנבטיה עם קלווריסקי, כאשר שימשתי לו מלווה. הגענו ברכיבה, ועוד מרחוק ראינו תהלוכה שבראשה צעדו נערים לבושי לבן, מגולחים במרכז ראשם. הנערים קראו קריאות והיכו על ראשם בשבריות והדם נוזל על הבגדים.¹³

התהלוכה התקדמה למרכז העיירה. שם, מספרים, הגיעו לאקסטאזה אמיתית. אנחנו הסתפקנו במה שראינו.

השיעים-מתואלים היו קנאים בדתם ונבדלים ממוסלמים אחרים. לא נתנו לזר לאכול מכלי האוכל שלהם. כד המים היה הופך טמא אם שתית ממנו. הפועלות הערביות היו מקבלות שכרן על מטפחת, כדי לא להיטמא ממגע זר. ניגיס-טמא בלשונם.

הכפרים השיעים הסמוכים למטולה היו נתונים לשלטון ה"בָּקִים",¹⁴ שלושה אחים. בכפר הקרוב ביותר למטולה, כפר כילה, שלט הבק עבדול לטיף אל אסעד.

מחמוד בק שלט בעדיסה.¹⁵ קאמל בק היה הבכור בין האחים וכפרו נקרא טייבה. הוא היה האינטליגנט ביניהם. בזמן מהפכת "התורכים הצעירים" שימש כציר בפרלמנט בקושטא.